

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра статистики, обліку та аудиту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи

_____ Пантелеймонов А.В.

“ _____ ” _____ 2019 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

БІЗНЕС-СТАТИСТИКА

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший бакалаврський рівень

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
(шифрі назва)

спеціальність 051 Економіка
(шифрі назва)

освітня програма Бізнес-економіка
(шифр і назва)

спеціалізація _____
(шифрі назва)

вид дисципліни обов'язкова
(обов'язкова / за вибором)

факультет Економічний

20_19_ / 20_20_ навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету (інституту, центру)

“ 20 ” _____ червня _____ 20 19 року, протокол № 6

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: (вказати авторів, їхні наукові ступені, вчені звання та посади)
Назарова Олександра Юріївна, к.е.н., доцент кафедри статистики, обліку та аудиту

Програму схвалено на засіданні кафедри
_____ статистики, обліку та аудиту _____

Протокол від “ 18 ” _____ червня _____ 20 19 року № 9

Завідувач кафедри статистики, обліку та аудиту _____

_____ (Соболев В.М.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією
_____ економічного факультету _____
назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “ 19 ” _____ червня _____ 20 19 року № 10

Голова методичної комісії економічного факультету _____

_____ Євтушенко В.А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Бізнес-статистика» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки

ХНУ ім. В.Н. Каразіна, _____ бакалавр
(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності (напряму) 051 Економіка
освітня програма _____
Бізнес-економіка»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни:
формування у студентів знань та практичних навичок статистичного дослідження бізнесу.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

Програмні компетентності

▪ Загальні

- ЗК1. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні;
- ЗК2. Здатність до спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);
- ЗК3. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій;
- ЗК4. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети;
- ЗК5. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);
- ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- ЗК7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

▪ Фахові

СК1. Здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, в тому числі у відповідності до визначених цілей та міжнародних стандартів;

СК2. Здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими бізнес (організація) визначає подальші напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани;

СК3. Здатність до саморозвитку, навчання впродовж життя та ефективного самоменеджменту;

СК4. Здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів бізнесу (організації);

СК5. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління;

СК6. Здатність формувати лідерські якості та демонструвати їх в процесі управління людьми;

СК7. Здатність розробляти проекти, управляти ними, виявляти ініціативу та підприємливість;

СК8. Здатність використовувати психологічні технології роботи з персоналом.

1.3. Кількість кредитів - 5

1.4. Загальна кількість годин – 150

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	
Семестр	
4-й	
Лекції	
32 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
86 год.	год.
в тому числі: індивідуальні завдання	
- год.	

1.6.

Заплановані результати навчання

- критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління бізнесом в непередбачуваних умовах;
- застосовувати спеціалізоване програмне забезпечення та інформаційні системи для вирішення задач управління бізнесом (організацією);
- вміти спілкуватись в професійних і наукових колах державною та іноземною мовами;
- демонструвати лідерські навички та вміння працювати у команді, взаємодіяти з людьми, впливати на їх поведінку для вирішення професійних задач;
- забезпечувати особистий професійний розвиток та планування власного часу;
- вміти делегувати повноваження та керівництво бізнесом (організацією чи підрозділом);
- вміти планувати і здійснювати інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення бізнесу (організацією чи підрозділом).

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ БІЗНЕС-СТАТИСТИКИ ЯК НАУКИ

Тема 1. Вступ у бізнес-статистику

Предмет метод та завдання бізнес-статистики. Зміст поняття «статистика». Історичний розвиток статистичної науки. Основні поняття статистики: статистичне дослідження, статистична сукупність, одиниця сукупності, статистичний показник, статистичні дані, узагальнюючі показники, ознака.

Організація статистики в Україні та на міжнародному рівні

Тема 2. Показники у бізнес-статистиці

Поняття про узагальнюючі показники та їх види. Абсолютні величини (індивідуальні, підсумкові, розрахункові, групові) та їх одиниці вимірювання.

Поняття відносної величини. Класифікація відносних величин, формули їх обчислення: відносні величини динаміки, відносні величини структури, відносні величини координації, відносні величини просторових порівнянь, відносні величини планових завдань, відносні величини інтенсивності.

Сутність, значення і умови використання середніх величин. Логічна формула середньої. Види середніх і способи їх обчислення: середня арифметична, середня гармонічна, середня геометрична, середня квадратична і т. д. Обчислення середньої арифметичної простої та зваженої (у дискретному та інтервальному рядах розподілу). Властивості середньої арифметичної. Застосування середньої гармонійної, хронологічної та геометричної. Види структурних середніх.

Поняття про варіацію та способи її вимірювання. Основні показники вимірювання варіації: розмах варіації, середнє лінійне відхилення, дисперсія, середнє квадратичне відхилення, коефіцієнт варіації та правило складання дисперсії. Формули для обчислення показників варіації. Значення показників варіації у статистиці.

Тема 3. Вибіркове спостереження у бізнес-статистиці

Сутність і переваги вибіркового спостереження. Генеральна і вибіркова сукупності. Помилки репрезентативності. Обчислення середньої та граничної помилок вибірки, довірчі межі середньої величини та частки. Різновиди вибірок. Багатоступеневі і багатофазні вибірки. Визначення обсягу вибірки і способи поширення вибіркових даних. Практика застосування вибіркового дослідження у виробничо-господарській діяльності.

Тема 4. Перевірка статистичних гіпотез у бізнес-статистиці

Поняття статичної гіпотези. Перевірка статистичних гіпотез. Нульова і альтернативна гіпотези. Статистичний критерій як інструмент перевірки гіпотез. Перевірка гіпотези про вид закону розподілу досліджуваних ознак у бізнесі. Критерій Пірсона χ^2 . Перевірка гіпотез про генеральні середні і дисперсії. F -критерій (Фішера), t -критерій Стьюдента. Перевірка статистичних гіпотез із використанням Microsoft Excel.

Розділ 2. СУЧАСНІ МЕТОДИ АНАЛІЗУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ

Тема 5. Основи бізнес-прогнозування

Поняття рядів динаміки та їх види (моментні, інтервальні), властивості показників у рядах динаміки. Причини незіставленості рівнів у рядах динаміки та способи зіставлення рівнів ряду.

Ланцюговий та базисний методи аналізу показників. Показники аналізу ряду динаміки: абсолютний приріст, коефіцієнт зростання, темп приросту, абсолютне значення одного відсотка приросту, формули для їх обчислення.

Узагальнюючі характеристики динамічного ряду. Середній рівень динамічного ряду, середні темпи зростання та приросту. Середня абсолютна та відносна швидкість динаміки. Порівняльний аналіз рядів динаміки; абсолютне прискорення (уповільнення), відносне прискорення (уповільнення), коефіцієнт випередження.

Методи бізнес-прогнозування. Трендові рівняння. Екстраполяція тренду. Виявлення та вимірювання сезонних коливань.

Тема 6. Показники ефективності у бізнес-статистиці

Сутність показників ефекту та ефективності. Показники ефективності праці. Показники ефективності використання оборотних засобів. Показники ефективності використання основних засобів. Узагальнюючі показники ефективності. Показники оцінки енергоефективності. Спеціальні показники ефективності діяльності підприємств. Групування інвестицій у бізнес-статистиці. Показники ефективності інвестиційного проекту.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ БІЗНЕС-СТАТИСТИКИ ЯК НАУКИ												
Разом за розділом 1	84	18	18			48						
Розділ 2. СУЧАСНІ МЕТОДИ АНАЛІЗУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ												
Разом за розділом 2	66	14	14			38			-			
Усього годин	150	32	32			86			-			

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Вступ у бізнес-статистику	2	-
2	Тема 2. Показники у бізнес-статистиці	6	-
3	Тема 3. Вибіркове спостереження у бізнес-статистиці	6	-
4	Тема 4. Перевірка статистичних гіпотез у бізнес-статистиці	6	-
5	Тема 5. Основи бізнес-прогнозування	6	-
6	Тема 6. Показники ефективності у бізнес-статистиці	6	-
	Разом	32	-

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Проробка конспекту лекції, вивчення рекомендованої літератури за темами, що викладаються на лекціях	20	-
2	Підготовка до практичних занять	20	-
3	Підготовка до поточного контролю	20	-
4	Підготовка до підсумкового контролю	26	-
	Разом	86	-

Відповідно навчальному плану спеціальності «Бізнес-економіка» студенти виконують контрольну роботу з дисципліни «Бізнес-статистика».

Мета виконання контрольної роботи – закріплення знань, одержаних студентами у процесі самостійного вивчення навчального матеріалу. Вона базується на вивченні літературних джерел за темами курсу та використанні матеріалів і інформації щодо бізнес-процесів в Україні та світі.

Кафедра пропонує студентам самостійно обирати бізнес-процеси, інформацію про них, узгоджувати план роботи з викладачем та користуватися методичними вказівками до виконання контрольної роботи. Контрольна робота закріплює та розвиває загальнотеоретичні та спеціальні знання студента.

6. Індивідуальні завдання

7. Методи контролю

Перевірка та оцінювання знань студентів згідно з навчальним планом дисципліни «Бізнес-статистика» проводиться протягом семестру в наступних формах:

- оцінювання роботи і знань студентів під час практичних занять;
- складання проміжного контролю знань;
- оцінювання виконання та захист контрольної роботи, яка передбачена навчальним планом;
- складання екзамену.

8.Схема нарахування балів

Порядок оцінювання знань студентів, розроблений: і впроваджений в навчальний процес у Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна унормовує основні принципи організації поточного, підсумкового та семестрового контролю знань студентів з усіх видів виконуваних робіт (теоретична підготовка, практична робота, самостійна робота, наукова робота тощо), а також методику переведення показників академічної успішності студентів ХНУ імені В.Н. Каразіна в національну шкалу.

Контрольні заходи є необхідним елементом зворотного зв'язку у процесі навчання. Вони визначають відповідність рівня набутих студентами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти.

Поточний контроль знань студентів

Поточне оцінювання знань студентів здійснюється під час проведення практичних, і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

Об'єктами поточного контролю є:

- ♦ активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни;
- ♦ відвідування занять;
- ♦ виконання індивідуального науково-дослідного завдання;
- ♦ складання проміжного контролю.

Контроль систематичного виконання самостійної роботи та активності на практичних заняттях проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;
- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- уміння поєднувати теорію із практикою при розгляді практичних ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків при виконанні індивідуальних завдань, та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;
- оволодіння методами економіко-статистичної обробки даних із використанням комп'ютерних технологій;
- логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, уміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Оцінювання рівня набутих практичних навичок здійснюється за результатами виконання та захисту контрольної роботи.

Схема нарахування балів за виконання контрольної роботи

Кількість балів				Разом
3-1	3-2	3-3	3-4	12
2	2	4	4	

3-1, 3-2 ... 3-4 – складові контрольної роботи

Проміжний контроль рівня знань передбачає виявлення опанування студентом лекційного матеріалу та вміння застосування його для вирішення практичної ситуації й проводиться у вигляді тестування.

Проміжний тестовий контроль проводиться після вивчення кожної теми курсу. Загальна тривалість тестів за темами – по 10-15 хвилин. Тестове завдання містить запитання одиничного і множинного вибору різного рівня складності. Для оцінювання рівня відповідей студентів на тестові завдання використовуються наступні критерії оцінювання.

Узагальнена схема нарахування балів (денна форма навчання)

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання						Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуальні завдання	Разом	Екзамен	Сума
Розділ 1			Розділ 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6					
8	8	8	8	8	8	12	-	60	40	100

T1, T2 ... T6 – теми розділів.

Підсумковий контроль за курсом – у формі екзамену.

До складання екзамену допускають студентів, що мають задовільну кількість балів зі складених тестів з основних навчальних елементів змістовних модулів, написання та захисту індивідуального розрахункового завдання та інших завдань, передбачених програмою дисципліни.

Екзамен здійснюють за екзаменаційними білетами, які містять п'ять завдань (два теоретичних питання, тести та одне практичне завдання). Вони дають можливість здійснити оцінювання знань студента за дисципліною «Бізнес-статистика» (рис. 1).

Критерії оцінювання на екзамені:

Оцінювання знань студента проводиться за чотирирівневою шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно). За екзамен студент може отримати максимум 40 балів:

1. Для отримання оцінки «відмінно» (35-40 балів) студент повинен:

- укластися у встановлений строк підготовки відповіді;
- викласти теоретичний матеріал чітко, коротко, зв'язано й обґрунтовано;
- навести вірне рішення задачі та тестів.

2. Для одержання оцінки «добре» (25-34 балів) студент повинен:

- укластися у встановлений строк підготовки відповіді;
- викласти теоретичний матеріал обґрунтовано й зв'язано;
- навести вірне рішення задачі;
- можливі помилки при відповіді на тести.

3. Для отримання оцінки «задовільно» (15-24 балів) студент повинен:

- викладати теоретичний матеріал у доступній для розуміння формі;
- можливі помилки при розв'язанні задачі та тестів.

4. Оцінку «незадовільно» (1-14 балів) отримують студенти, відповіді яких можуть бути оцінені нижче вимог, сформульованих у попередньому пункті.

Кожне завдання екзамену оцінюється окремо, що зазначається в білетах. Якщо одна з оцінок «незадовільно», то загальна оцінка не може бути вищою за «задовільно».

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається як загальна оцінка, яка враховує оцінки з кожного виду контролю (оцінки проміжного контролю за роботу протягом семестру та оцінка за результатами підсумкового екзамену).

У відповідності до набраних студентом балів оцінка знання матеріалу проводиться за чотирирівневою системою згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Факультет економічний
 Спеціальність (напрямок) 051 Економіка
 Освітня програма Бізнес-економіка
 Семестр 4
 Форма навчання денна
 Рівень вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень): бакалавр
 Навчальна дисципліна: Бізнес-статистика

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ (ЗАВДАННЯ) № 1 *

1. Предмет і метод предмету «Бізнес-статистика»
2. Показники варіації у бізнес-статистиці
3. Тест
4. Тест
5. Задача.

Затверджено на засіданні кафедри _____
 протокол № _____ від “ _____ ” _____ 20 ____ р.

Завідувач кафедри _____ (Соболев В.М.)

підпис

Екзаменатор _____ (Назарова О.Ю.)

Підпис

* Кількість балів за кожне з питань відповіді: 1 - 10; 2 - 10; 3 - 5; 4 - 5; 5 - 10

Рис. 1. Зразок екзаменаційного завдання

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70 - 89	добре
60 - 79	
50 - 59	задовільно
1 - 49	незадовільно

9. Рекомендована література

Основна література

1. Ануфрієва О.Л., Пальчевська Т.Г., Лагоцька Г.М. Підприємницька діяльність. Навчальний посібник. Івано-Франківськ: «Лілея-НВ», 2014. 304 с.
2. Бізнес-статистика. Навч. посібник / Матковський С.О., Гринькевич О.С. [та ін.]. К.: Алерта, 2016. 280 с.
3. Міжнародний бізнес. Підручник./ за ред. проф. В.А. Вергуна. К.: ВАДЕКС, 2014. 810 с.
4. Міжнародний бізнес. Навчальний посібник / Файчук О.М., Сидоренко С.В. К. : НУБіП України, 2016. 236 с.

5. Назарова О.Ю. Бізнес-статистика: навчальний посібник. Х: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2020. 155 с.
6. Основи організації бізнесу. Навчальний посібник / Мельников А.М. ЦУЛ, 2017. 200 с.
7. Положення про Державну службу статистики України, Київ, 06.03.2011, № 396/2011
8. Business Statistics. Dr. S.M. Shukla and Dr. S.P. Sahai URL :<https://sahityabhawanpublications.com/product/business-statistics>
9. Practical Problems in Business Statistics Dr. S.M. Shukla, Dr. Shiv Pujan Sahai URL : <https://www.flipkart.com/practical-problems-business-statistics/p/itm4mekkf2xehbk>

Допоміжна література

1. Практическая бизнес-статистика. / Сигел Э. М.: Издательский дом «Вильямс», 2008. 1052 с.
2. Статистика. Навчальний посібник / О.Ю. Назарова .Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2018. 106 с.
3. Статистика підприємств. Навчально-методичний посібник. / Назарова О.Ю., Чуприна О.А. Х.: ХНУ ім. В.Н.Каразіна, 2013. – 112 с.
4. Управління міжнародним бізнесом. Конспект лекцій для студентів економічного спрямування, аспірантів, викладачів. / Н.Г. Ушакова, К.Ю.Величко, О.І.Печенка. Харків: Видавництво «Форт», 2016. 126с.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Головне управління статистики у Харківській області URL : <http://uprstat.kharkov.ukrtel.net>
2. Державна служба статистики України URL : <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Огляд діяльності Євростату. URL : <https://ec.europa.eu/eurostat/about/overview>
4. Ukrstat.org – публікація документів Державної служби статистики України. URL : <http://ukrstat.org/about.html>
5. International Association for Official Statistics – IAOS. URL : <https://www.iaos-isi.org/>
6. International statistical institute. URL : <http://xn--h1ahbi.com.ua/info/150-isi-international-statistical-institute-mezhdunarodnyy-statisticheskii-institut-msi.html>
7. Statistical office of the European Union. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/home>
8. United Nations Statistical Commission. URL: <https://unstats.un.org/unsd/statcom/>